

Василь ГОЛЯС

аспірант освітньо-наукової програми «Менеджмент», ЗУНУ

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УМОВАХ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ

Моделі страхування життя є важливим елементом охорони здоров'я та соціального захисту населення, що забезпечує захист від ризиків, пов'язаних з життям і здоров'ям.

Страхування життя забезпечує тривалу фінансову підтримку у випадках хвороб, травм, втрати працездатності (включаючи старість) або смерті. Поліс страхування життя створює фінансовий резерв для пенсійного забезпечення, а також допомагає накопичити кошти для різних цілей, таких як забезпечення дітям якісної освіти.

Досвід розвинених країн показує, що страхування життя є важливим елементом соціального захисту. Наприклад, у США майже 80% сімей мають поліси страхування життя, у Західній Європі – 90%, а в Японії – практично кожна родина (99%). У сусідній Польщі близько 50% сімей користуються послугами страхування життя. У цивілізованому світі ця фінансова послуга є обов'язковою, і сім'ї мають від 2 до 15 полісів [1].

В Україні ринок накопичувального страхування існує вже понад 20 років, але все ще перебуває на початковому етапі розвитку. Приблизно 5-7% громадян мають поліси страхування життя. Це пояснюється низьким рівнем фінансової грамотності населення, патерналізмом, інфантильним ставленням до особистої відповідальності та недовірою до фінансових інституцій. Значення страхування життя в умовах війни є багатограним і охоплює фінансові, психологічні та економічні аспекти. Актуальність проблеми посилюється необхідністю вдосконалення страхових продуктів та підвищення їхньої ефективності в умовах високих ризиків. У науковій літературі виділяють кілька основних моделей страхування життя, кожна з яких має свої особливості та застосування:

1. Традиційна модель страхування життя, яка передбачає укладення договору між страховиком і страхувальником, де страхувальник сплачує регулярні страхові внески, а страховик зобов'язується виплатити страхову суму у разі настання страхового випадку (смерті або інвалідності страхувальника). Ця модель є найбільш поширеною і забезпечує базовий рівень фінансового захисту.

2. Інвестиційне страхування життя, яке поєднує в собі елементи страхування та інвестування. Частина страхових внесків спрямовується на покриття страхових ризиків, а інша частина інвестується у фінансові інструменти (акції, облігації тощо). Це дозволяє страхувальнику отримувати додатковий дохід від інвестицій, але також підвищує ризики, пов'язані з коливаннями ринку.

3. Універсальне страхування життя, яке передбачає гнучкий підхід до вибору страхових внесків та страхових сум. Страхувальник може змінювати розмір внесків і страхових сум протягом терміну дії договору, що дозволяє адаптувати поліс до змін у фінансовому стані та потребах

4. Змішане страхування життя, що поєднує в собі елементи традиційного та інвестиційного страхування. Воно передбачає виплату страхової суми у разі смерті страхувальника, а також накопичення коштів, які можуть бути виплачені страхувальнику у разі дожиття до певного віку

З одного боку страхування життя забезпечує фінансовий захист родини, можливість накопичення коштів на майбутнє, створює додатковий дохід від інвестицій (для інвестиційного страхування), однак воно пов'язане із високими витратами на страхові внески, ризиками інвестування коштів, вибором оптимальної моделі страхування.

Зменшити фінансовий тиск від платежів зможе: вибір оптимального страхового полісу з поміж кількох страхових компаній; зменшення розміру страхової суми, що може знизити розмір страхових внесків; вибір довшого терміну страхування, що

дозволить мати менші щомісячні внески; вибір поліса з франшизою, що може знизити розмір страхових внесків; використання знижок та акцій страхових компаній, які дозволяють знизити вартість страхування; перегляд умов страхового договору та його адаптація до змін у житті страхувальника(наприклад, зміна доходу, сімейного стану) може допомогти оптимізувати витрати на страхування; консультація з фінансовим радником може допомогти оцінити потреби та знайти найбільш ефективні способи зниження витрат на страхування життя.

В умовах війни для фізичних осіб страхові компанії пропонують страхові продукти, сформовані за принципом пакетів, що містять певний набір ризиків, покриття та варіанти ціни.

«В Україні, на відміну від розвинених країн, діє добровільна система медичного страхування. У наближеній до європейського стандарту формі медичне страхування працює через державну «Програму медичних гарантій», у рамках якої послуги надаються безкоштовно. Програма працює так: з частини податків, які сплачують українці, формується страховий фонд, який її фінансує. Кошти з цього фонду направляють в лікарню, до якої звернувся пацієнт» [2].

Серед рейтингу компаній, які працюють на ринку страхування життя України лише ІНГО і ARX займаються страхуванням життя від воєнних ризиків.

«Так, в ARX пропонують окремий поліс страхування цивільних від нещасних випадків в умовах воєнного стану. До таких випадків відносять заподіяння шкоди здоров'ю, що трапилося через влучання снарядів, мін та куль, руйнування будівель, пожежу та мінування територій. Ця програма діє в районах, де не йдуть бої і які не перебувають в тимчасовій окупації або оточенні. Якщо людина придбала такий поліс поза зоною бойових дій, але потім опинилася в ній через рух лінії фронту, компанія не відмовлятиме у виплатах. Крім цього, клієнт може укласти договір медичного страхування, маючи хронічне захворювання, і його загострення вважатиметься страховим випадком» [2].

Таблиця 1

**Рейтинг страхових компаній за розміром страхових виплат
за 6 місяців 2024 року**

№	Страхова компанія	Страхові виплати, тис. грн.
1	ТАС СГ	950 655
2	ARX	856 077
3	УСГ	788 647
4	УНІКА	779 725
5	ВУСО	722 269
6	ІНГО	648 819
7	АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ	594 449
8	PZU УКРАЇНА	496 057
9	КНЯЖА	442 585
10	UNIVERSALNA	422 204
11	ОРАНТА	309 846
12	ГАРДІАН	268 397
13	ЕКСПРЕС СТРАХУВАННЯ	241 370
14	ПЕРША	208 236
15	ЄВРОІНС УКРАЇНА	164 615
16	КРАЇНА	132 711
17	ОБЕРІГ	108 781
18	АЛЬФА-ГАРАНТ	98 798
19	ББС ІНШУРАНС	83 637
20	КОЛОННЕЙД УКРАЇНА	82 748
21	UPSK	74 023
22	ВіДі – СТРАХУВАННЯ	69 886
23	ГРАВЕ УКРАЇНА	39 289
24	ALLIANZ УКРАЇНА	26 513
25	ЄВРОПЕЙСЬКЕ ТУРИСТИЧНЕ СТРАХУВАННЯ	21 151
26	КВОРУМ	3 449
	ВСЬОГО	8 634 934

Примітка: наведено на основі [3].

При виборі страхової програми життя слід враховувати: «час роботи компанії на ринку; присутність в різних країнах (диверсифікація ризиків); рейтинг компанії, наданий міжнародним рейтинговим агентством (надійність на поточний момент); розмір капіталу (рівень платоспроможності та відповідальності); наскільки фактичні показники перевищують мінімальні вимоги тощо» [1].

Подальші наукові дослідження в галузі страхування життя повинні бути спрямовані на вдосконалення існуючих моделей та розробку нових, що враховують сучасні економічні та соціальні виклики та ризики.

Список використаних джерел

1. Інвестиційне рішення.

URL:<https://rubryka.com/article/strahuvannya-zhyttya-pid-chas-vijny/>

2. Страхування життя та здоров'я під час війни: що пропонують українцям. URL:

<https://pravda.com.ua/publications/2023/07/6/701956/>

3. Рейтинг, страхові виплати. URL:

<https://insurancetop.com/top/uanonlife/vyplaty>